

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

tionem, atque etiam ob impetranda eius beneficia, perindè acsi degat in humanis, eum animis contemplantes, certatim confluunt, reuerenter accedunt, venerantur & orant. Præcipuè verò specum illam, in qua ferè solus semper Deo seruiebat, tanta reuerentia, fide & affectu frequentant, vt complures non nisi nudis pedibus à iam dicto monasterio eò accedere conspiciantur. Alij genibus reptando, sacram illam specum, terram & saxa ex animi pietate lingunt, & lachrymabundi circumeunt: atque de ipsa specu quippiam abradunt, pro magnis reliquijs habituri, sicque alacres ad sua abscedunt. Nec quisquam sanè verbis explicare queat, quanta animi deuotione & studio virum sanctissimum prosequantur Calabriæ Episcopi, Abbates, Prælati, religiosi, itemque Principes, comites, barones, & plebs vniuersa.

S. Bruno apud Calabros in magna habetur veneratione.

Deniquè non longè à supradicto monasterio nemus amplissimum est, quod Folo vocant, à viro Dei non nisi instaurando monasterio deputatum. Quòd si quis temerarius contra hanc eius voluntatem venire ausus sit, quemadmodum fama apud omnes Calabros longo vsu firmata testatur, diuinam vltionem non euadit, faciente & hoc & permulta alia, ad declarandam fidelissimi serui sui sanctitatem, præpotente Deo, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

CANONIZATIO, VT VOCANT, S. BRVNONIS,
Carmine conscripta.

PApa Leo, gestis & maiestate verendus,
Cardineis patribus celebri circumdatus actu,
Certior est factus, quàm sanctè vixerit olim
Bruno, quod obsequium, dum vixit, præstitit Vrbi:
Quodque per hunc cultu diuino Ecclesia creuit:
Huius & audièrat certò miracula quædam.
Propterea votis Patrum concordibus illum
Rertulit in diuos: festum concessit eidem
Octobris sexta celebrari luce quotannis:
(Illo nempe die moriens ascendit olympum)
Erigere huic statuas, ac ædificare sacella
Permittens: super his consecra Diplomata confert.
Ordinis hæc nostri mater Carthusia seruat,
Inter Romani multa instrumenta Senatûs.

Cap. 36.
Leo X.

Supplex Carthusianorum ad sanctum Brunonem Precatio.

ADspice nos oculis BRVNO patriarcha benignis,
Noctè dieque tibi feruentia vota ferentes.
In Paradisiacas tua per vestigia sedes
Tendimus: in virtutis iter nos dirige, seclî
Quos ex innumeris reuocasti Bruno periclis.
Propositi ardorem fac nos seruare prioris,
Et circumfusæ semper memor esto coronæ,
Donèc ad æthereos tecum peruenerit axes.

Instrumenta, dicit Privilegia Ordinis Carthusiani.

MARTYRIVM SANCTORVM ET GLORIOSORVM CHRISTI MARTYRVM SERGII ET
Bacchi, Authore Simeone Metaphraste.

Maximianus tyrannus imperaret, & vniuersus ferè 7. Octobris. Cap. 1.
orbis terræ iacèret in profundis tenebris ignorantia, lapidesque & ligna cogèrentur homines adorare tanquam deos, & maxime execranda (pròh dolor) gustare sacrificia, Patria SS. Sergij & Bacchi.
Sergius & Bacchus, ambo Romani genere, in Christum confessione & fide, non secus ac lucidæ stellæ, tunc refulgebant in regia. Non erant autem plebeij, nec obscuri: sed Sergius quidem erat primicerius scholæ Centiliorum, secundicerius autem huius, Bacchus: qui multum quidem poterant apud Imperatorem Maximianum, maiorem autem sibi parauerant fidutiam apud Regem & Deum immor-

mortalem, ut qui tabernaculum quidem & incolatum, & exilium, & si quid aliud est his vilius, hanc vitam existimarent. Cum essent autem boni mercatores suæ salutis, & quæ est in futuro, vitam compararent per præsentia; veluti quandam artem ad illam acquirendam, diuinas exercebant scripturas; & eas semper habebant præ manibus. Quocirca hæc non potuit tolerare inuidia; & cum quidam alij, tum alias quoque virtutes, tum apud ipsum Imperatorem fiduciam, viris præclaris inuiderent, apud illi ipsam eorū fiduciæ authorem, nempe Imperatorem, eos accusant; quod illius quidem contempserunt amicitiam, deorumque cultum quoque neglexerunt; iam autem ad aliam declinârunt religionem, se Christianos & Dei seruos vocantes.

Cap. 2. Maximianus autem, etiamsi sciret, quod sæpè multi calumniæ inuidiam causam habent, non veritatem, maximè autem cum non ignoraret, quanta esset eorum in ipsum beneuolentia; quin etiam animo veraret suam fœuitiam & acerbiteriam, (ea enim vel maximè alijs contendeat antecellere) & quod si fortè deorum beneuolentiam, & illius amicitiam statuissent despiciere, periculum quidem certè timuissent; existimaretque esse non probabilia, sed falsa, quæ dicebantur; ea tamen admittenda non esse citra examinationem, ut consentaneum erat, considerabat. Quid ergo facit? Cum splendidum & magnificum parâset sacrificium; & quicumque erant clari & illustres, in templum conuenire, & sacrificij cum eo esse participes prius iussisset; rem deinceps examinare constituit. Atque ipse quidem primus ingreditur; simul autem cum eo ingreditur etiam magna multitudo; & erat vniuersa in templo congregata. Et alij quidem diligenter peragebant sacrificium, & præsentem obseruabant Maximianum; Sergius verò & Bacchus viri generosissimi, ne templi quidem portam ingressi, foris stabant alicubi, ipsi Deo potius purum & verum peragentes sacrificium, & pro alijs rogantes: Domine, Domine, dicebant; Deus Rex singulorum, exaudi vocem nostræ orationis, & propitius esto hereditati tuæ. Parce Domine, & nè eos dederis ad gloriandum aduersario. Sed illumina Domine, illumina oculos cordiū eorum, & eos deduc ad tuam agnitionem, qui nunc in tenebris ambulat ignorantia, & mutauerunt gloriam tuam, quies solus Deus, & alienus ab interitu, in similitudinem bestiarum, quadrupedum, & serpentium, & à te defecerunt, & sacrificârunt eorū sculptilibus; & nomen sanctum tuum contemptui habuerunt. Conuerte eos, Domine, & cognoscant mirabilia tua; & vnigenitum tuum filium, & Saluatorem nostrū, qui voluntaria Cruce & morte nostram procurauit salutem. Porro autem nos quoque conserua alienos à repræhensione in via testimoniorum tuorum; & in custodia tuorum mandatorum. Atque quidem foris stantes extra portas templi, hæc precabantur; & sic Deum placabant.

Prece: Sergij & Bacchi. Rom. 1. Maximianus interea templum ingressus, cum huc & illuc circumspexisset, solos verò illos, Sergium & Bacchum, non vidisset in templo adesse cum alijs; tunc id, quod fiebat, statuit apertè probare eam, quæ in ipsos intendebatur, accusationem; protinusque exarsit consuetæ illius fœuitia, feritas & ira; &, Quid cunctamini? dixit ijs, qui adstant; & frequenter repetijt illud, Ducatur execrandi, cum iussu terribili. Ducuntur ergò Martyres cum iisdem vestibus, tunicis, & zonis; vna lingua versantes illam dulcem precationem. Deinde Imperator principis extollens supercilium, superbeque & toruè eos intuens; Videmini, inquit, nō in tempore mea esse abusi fiducia, & propter hanc, quæ in vos vsi sumus, beneuolentiam nos magnæ damnasse stultitia; & contra nostram insurrexissè potentiam; & impij quidem esse in deos ipsos, ingrati autem in nos & iniusti. Sed nisi sacrificaueritis, & deos, & nos simul placaueritis, ego meæ fatis medebor querelæ; & vos statim apertè sciatis, summa benignitate & mansuetudine frui nolentes; qualem meam in vos iram nuper mouistis. Hæc cum viri illi præclari audissent, & cognouissent se iam omninò manifestos euasisse Imperatori, & nō oportere amplius eclare pietatem, & occasionem præterire, sed potius quam possunt maximè publicare, & pro ipsa magnam afferre fiduciam & dicendi libertatem, libera anima & lingua Christum Deum verum sunt confessi; simulacra autem eorū deos, & humanarum manuum opera, spiritu carentia & surda, manifestè ostenderunt;

Cap. 3. Psal. 113. Dij vestri, dicentes, argentum & aurum, opera manuum hominum; & subiungentes ea, quæ deinceps sequuntur; &, Nos, o Imperator, hoc solum tibi debemus, ut in hac terrena militia tibi grato animo inseruiamus, & quod vtrique mandatū fuit munus, impleamus. Neque verò his surdis & inanimis dijs sacrificabimus, neque à nostro & vero Deo solo deficiemus, etiamsi supra modum effereris, etiamsi in nos nullam ostend-

DE SS. SERGIO ET BACCHO MARTYRIBVS.

691

ostendas humanitatem: sed & ferro, & igni, & alijs tradideris supplicijs. Quid est enim pietate fortius, aut, quam pro ipsa pati, beatius?

Præclara
eorum con-
stantia.
Cap. 4.
Afficiuntur
ignominia.

His vehementius motus Maximianus, iubet eis quidem statim auferri insignia magistratus: muliebribus autem vestibus indutos, & collaribus ferreis simul in collo circumdatos, per mediam duci ciuitatem vsque ad ipsam regiam. Atque statim quidem ducebantur sancti ad beatam illam, quæ verè est, viam, & quæ ducit ad ipsum Christum, non eam rem existimantes esse dedecus: sed tanquam impietatem dedecore magis afficerent, apertè gloriantes, & sibi placentes. Et ingrediebantur quidem pedes, labra autem versabantur in gratiarum actione, & cum Deo consuetudine & precatione. Dicebant enim: Etiam si ambulauerimus in medio vmbra mortis, non timebimus mala: quoniam tu nobiscum es, Domine. Propterea exultabit anima nostra in te: quoniam induisti nos vestimento salutaris, & tunica latitiæ circumdedisti nos. Sed exurge, Domine, in adiutorium nostrum: & redime nos propter nomen tuum. Nondum finitæ erant preces, & producti fuerunt coram Imperatore, qui è templo redierat in regiam. Ille ergò cum assentationem cum consueta contemp- rasset fauitia, & vellet simul lenire pudorem, quo affecti erant, vt videbatur, ex hac eis illata ignominia: Graue est, & valdè graue, o vos, qui adestis, dicebat, maximos honores tam leuiter & inconsideratè prodere. Solent enim ea, quæ immeritis feliciter succedunt, stultos non tam incitare ad beneuolentiam, quam erigere ad temeritatem aduersus benefactores. Isti enim, vt videtis, magnam apud nos gloriam consecuti, nostramque adepti amicitiam, & maximam fiduciam, & nobiscum loquendi potestatem, ad eò vt non solum ipsi primas partes ferrent in familiaritate, sed alios quoque nobis possent facere familiares, beatosque breuè reddere, & suspiciosos horum omnium obliui, postremò maximis quoque dijs, & ipso loue contempto, qui omnium quidem opifex, omnium autem deorum & hominum pater esse dicitur, Iesum prætulere, qui dicitur fuisse filius mulieris, & fabri, & ad Crucem cum duobus maleficis fuit damnatus à Iudæis, & subiit morrem reuerà acerbissimam. Sed ego sum omninò causa omnium, qui, cum vellem esse supra modum benignus, eos feci amicos & socios felicitatis.

Psal. 22.

Producitur
coram Im-
peratore.

Christus cruce
fixus, gen-
tibus stulti-
tia.

Cum hanc tam vehementem intendisset orationem, eos rursus blandis verbis conans illicere, eosque benignè ac amicè intuens. Sed si iidem, inquit, nunc quoque estis Sergius & Bacchus, neque vestram mentem inuidus occacauit dæmon, reueramini magnam authoritatem, reueramini puram & non falsam amicitiam, neque conspiciamini vos in deos tam impiè gerere, noua & insolitam inducetes religionem, & in eorum cultu à nobis dissidentes, quos oportet etiam vsque ad ipsam mortem in amicitia nobiscum conspirare. Nam ego quidem cum grauioribus vti possem supplicijs, & tyranicè vobis, o amici, vim inferre: (adhuc enim cõsuetu vt appellatione) attamen, o dii, reuereor amicitiam, & propterea retardo cruciatus, & vim lubens differo.

Cap. 5.
Tyrannus
blanditur.

Hac cum audissent viri egregij, scitè, placitè & planè dixerunt: Quòd tuæ quidem non sumus obliui amicitia, nec fuerimus ingrati in tua beneficia & honores: sed te & amemus, si vllum alium, & dominum existimemus, & tu sis nobis omnia, signum est manifestum, quòd & fideliter hucusque seruiimus, & tecum diligenter rem publicam sustinimus, neque vlla in re, nec parua, nec magna, conspecti sumus ingrati, neque aliquid prodidimus, aut negleximus eorum, quæ oportet. Nos, ergò nec ingrati animi eriminis, aut contemptionis amicitia iure possumus accusari: neque quòd à te propter odium dissideamus, o benignissime Imperator. Sed nos distinxit ipse vanus error cultus simulacrorum, & quòd tu in certum ac manifestum incidas interitum, & nos quoque cogas in idem deturbari periculum. Nam quandiu quidè agebatur de sola mundana militia, nos nihil prætermisimus eorum, quæ oportet. Tu ipse nobis feres testimonium, nos in nulla re, quæ esset expedienda, vllius seordia aut negligentia vnquam fuisse damnatos, sed in ijs rebus nobis fuisse aere zelum. Et rursus quæcunq; de more Christianorum peregrimus, ijs Deum quoque pro viribus vobis reddidimus propitium. Quoniam autem ipsum quoque bonorum caput, nempe pietatem, nobis contendis adimere, & Deo nos priuare, quod est damnum extremum, & quod pia non possit ferre anima, & propterea honores & laudes nobis reuocas in memoriam, quomodo te boni & honesti ignarum non iure dixerimus, quòd & ea, vt quodammodo præstantioris nobis facias optionem, inter se inuicem omninò confers, pietatem, inquam, in Deum, & humanam amicitiam & gloriam, quæ æquè ac aqua præ-

Cap. 6.
Sancti mo-
dè respō-
dent.

Humana
gloria vt
ter-

aqua præ-
terfluit.

Gen. 2.

Cap. 7.

Peccando
factus est
homo ex
beato mi-
ser.

Iohan. 1.

Cap. 8.

Antiochus
Dux crude-
lissimus.

Antiochus
S. Sergij in-
tercessione
pius Dux
creatur.

Litteræ Ma-
ximiani ad
Antiochū.

Cap. 9.

terfluit. Quomodo autem hac in re tecum conueniemus, & non contrā, amicitiam & honorem, & siquid sit aliud maius, negabimus? Quomodo autem non tu magis ingrati in Deum animi criminis conuincēris, qui idiplum tibi, quodd & sis, & respices, præbuit? Qui cum careat principio, verbo effecit, vt calum & terra consisterent? & hominem proprijs manibus est fabricatus, & honorauit eum immortalitate, & eorum, quæ sunt in terra, veluti quendam Regem constituit; id quod est omnium pulcherrimum, nempe Paradisum, ei attribuens.

Cæterum nè nobis succenseas, ô Imperator, si oratio longiorē factura sit narrationem. Et Deus quidem fuit, vt dixi, tam munificus in beneficijs in hominem conferendis? Ille autē inuidia seductus, & voluptate (hei mihi) inescatus, miserè omninò ab ijs excidit, & qui prius censebatur beatus, conspectus est miserabilis, & lachrymis dignus propter calamitatem. Qui itaque nos finxit & fabricatus est Deus, cum benignis rursus oculis vidisset opus suarum manuum, Deum esse non mutans, quod quidem erat, factus est propter nos citra peccatum id, quod nos. Cum genere Crucem & mortem sua sponte subiisset, & superiorem inimicum nostro genere prostrauit, & nobis ab illa acerba seruatū calamitate, benignè priorē reddidit libertatem? & vndè excidimus propter inobedientiam, illuc nos reduxit propter suam clementiam. Eum autē, qui propter te talia passus fuerat, idq; cum esset Deus, & te tantis rebus dignum censuerat, (communis est enim hominibus, sicut prius interitus, ita nunc libertas) tu ipsum contemnens, & Crucem illius ridēs, quomodo non es longè ingratisimus? Scias ergò nos non futuros tibi socios ingrati animi crimine, neque nostrum benefactorem & verum Deum esse negaturos. Quæ autem à te proferuntur, ô Imperator, siue sint bona, siue difficilia, & vel ipsam mortem inferentia, sunt æquè à nobis propter Christum despicienda, & à nobis non curanda.

His aded opportunè & iucundè dictis à martyribus, Maximianus quidem fuit iram motus, & volebat acerbè punire sanctos. Rursus autem cunctabatur, & differebat aggredi, respiciens eorum splendore, & non volens talium virorum facere iacturam. Verebatur enim, nè cruciati, cum veritatem in medio multorum liberè essent elocuti, deinde permanerent omninò immobiles. Eos itaque statuit transmittere ad Antiochum Ducem Orientis, vt qui omnium, qui erant in eius potestate, esset crudelissimus, & vel solo nomine posset eos perterrere; & quod propter maioris honoris desiderium, ille Maximianum quibus seruandi curam gerens, à nullis abstinebit machinis, quò eos oppugnet, & ad suam traducat sententiam. Præterea vt & longum iter & ignominiosum tam intensam relaxaret constantiam, & eos sensim à pietate dimoueret, & maximè quod ipse quoque Antiochus erat eis prius subiectus, apud què erant sistendi, & à quo iudicandi. Id enim maximè tangit animum eorum, qui sunt honesto loco nati, quod qui prius parebant, eis postea imperent, & eis vrantur, tanquam subiectis, qui non multo antè fuerant eorum domini & benefactores. Consecutus nanque fuerat hunc Ducatū magistratum Antiochus ipsius admirabilis Sergij intercessione. Sed reuerà nihil videtur tam facillè marcescere, atque beneficium in animo ingrato plantatum. Is enim non solum apparuit minimè esse recordatus beneficii, vt procedens ostendet oratio, sed perindè ac ab illis summa affectus iniuria, eos tractauit, & eis graui intulit supplicia. Atque mittebantur quidem ad eum sancti, vincti graui carena. Ad eum autem scripta erat etiam epistola ab Imperatore, quæ sic habebat; Deorum maxima prouidentia omnes quidem homines, maximè autem mei imperij satellites & stipatores, in illos esse pios, & ijs rursus, quos illi dignos censuerunt imperio, vult obedire, & in eos esse grato animo. Propterea hunc Sergium & Bacchum, qui in deos quidem apparuerunt impij, & se Christianorum adiunxisse religioni, conuicti sunt autem criminis ingrati in me animi, & iam nostro tribunali, & nostra examinatione iudicati sunt indigni, sub tutissima custodia & vinculis ad tuam transmisi constantiam. Si ergò poenitentia ducti, dijs sacrificauerint, soluantur ab eis impositis vinculis, & digni censeantur honore & beneuolentia. Reuocabunt enim rursus à nostra potentia, recipientque priores honores, aut etiam maiores, eruntque deinceps in loco & ordine eis conuenienti. Sin autem immobiliter priorè hæreant sententiæ, legum subiecti sint austeritati, ipsaque essentia & vita ense priuentur cum alijs. Vale.

Cum has literas & sanctos viros accepissent milites, viam sunt ingressi. Quidam autem ex famulis, & simili zelo in pietatem, & in dominos vincti beneuolentia, eos quoque

quoque sunt secuti, quasi non corpora solum legi, sed etiam animas volentes Deo seruire. Qui etiam audierunt sanctos inter se colloquentes, & dicentes, quod nocte, qua egressi sunt e ciuitate Romanorum, diuina quaedam apparens visio iussit eos confidere, & bono esse animo ad certamen, & alacriter ingredi bonum iter propter Christum. Quamobrem etsi essent ferrea illa vinciti catena, citra molestiam & cum voluptate psallebant; In via testimoniorum tuorum delectati sumus, Domine, tanquam in omnibus diuitijs. In iustificationibus tuis meditati sumus, & legis tue non sumus oblitii. In mandatis tuis meditabimur, & exquiremus vias tuas. Viuemus, & custodiemus sermones tuos. Cum ergo totum illud iter citra laborem confecissent, diuersantur in quadam ciuitate nomine Barbaleso, prope regionem Limitaneorum. Quo in loco cum Dux versaretur Antiochus, ante eum sunt producti, lati quidem & vultu alacri, animi autem nobilitatem liberalibus ostendentes moribus. Eorum itaque, qui ipsos circumstitebant, oculi erant omnes in eos coniecti, & nec facile desistebant, sed firmo & intento obtutu eos adspiciebant: erantque ipsi theatro iucundum quoddam spectaculum.

Visio Ser-
gij & Bac-
chi.
Psal. 118.

Presentati-
tur Antio-
cho Duci.

Cum eos ergo vidisset Dux quomodo se haberent, & deinde etiam legisset literas Imperatoris, tacitus apud se admirabatur, & eos rursus contemplabatur, magnum quid esse & nouum existimans, quod ad tantam processissent animi magnitudinem, vt & supplicia, & minas, & gloriam, & ipsum etiam despicerent Imperatorem, immo mortem quoque minimi facerent. Accersito autem Commentariensi: Accipe, inquit, hos vincitos, & in custodia quidem serua tutissima: nihil autem graue aut molestum sustinentes: eos enim reseruo examinationi. Atque ij quidem iussu Ducis in tur- ta inclusi custodia, cum venisset vespera, seipsos dederunt orationi; Adspice ad nos, dicentes, Domine, e sancto tuo habitaculo: quoniam inimicus nos probris affectit, & populus insipiens irritauit nomen sanctum tuum: Et ne tradas hominibus feris immanioribus animas tibi confitentes: sed adspice ad testamentum tuum, & suscipe nos, Domine, & redime nos propter nomen tuum. Quoniam superbia eorum, qui te oderunt, in nos euasit vehemens ac potens. Peractis autem precibus, cum ad somnum essent conuersi, eis apparens Angelus, Soli quidem forma similis, & ex ipsa quoque veste letum splendorem emittens: Confidite, eis dixit, serui Christi, & nolite timere: sed state firmi & stabiles in Domini nostri Iesu Christi confessione. Ipse enim est vobiscum, defensor vester. Ille quidem hæc dixit. Illi autem cum e somno fuissent excitati, & inter se, & famulis, qui cum eis versabantur, Angelicam illam narrarunt visionem. Et cum essent illorum animi rursus repleti fiducia, lati psallebant singuli; Ad Dominum, cum tribularer, clamaui: & exaudiuit me de monte sancto suo. Ego dormiui, & soporatus sum: Exurrexi, quoniam Dominus me suscipiet: non timebo a milibus populi, qui me in orbem inuadunt: Surge Domine, serua me: Quoniam tua est salus, & super populum tuum benedictio tua.

Cap. 10.

Ducitur in
custodiam.

Psal. 73.

Alia eorum
visio.

Psal. 119.

Psal. 3.

Statim ergo summo mane Dux quidem sedebat in excelso tribunali: ei autem assistebat vniuersa quoque caterua militaris. Cum ergo accersisset sanctos e custodia, iubet legi literas eis audientibus. Quod cum factum esset: Oportebat quidem, inquit, vos, parentes iussui gloriosi Imperatoris, dijs sacrificare, & non illius humanitatem ad iram prouocare. Quoniam autem nescio qui factum sit, vt & illum ad iram prouocaueritis, & a tanta gloria excideritis, & illas profundas amiseritis diuitias: at nunc saltem nobis velitis obedire, vobis consulentibus ea, quæ sunt conducibilia. Sic enim priore longè maiorem gloriam, & maiores opes, & alia bona apud Imperatorem consequemini. Quid enim est graue, si quod non potuistis prius intelligere, siue fortè fortuna, seu aliquo alio casu, nunc cum diligentius consideraeritis, id, quod oportet, accuratè eligatis? Est enim, multo leuius, peccare propter ignorantiam eius, quod est bonum & conducibile, quam vbi agnoueris, perseverare in deterioribus, & non transire ad id, quod est melius. Nam illud quidem est peccatum ignorantia: hoc autem mala mentis, & quæ sunt mala, sua sponte eligentis. Nam ego quidem valde accendor, & aliam vestram reputans amicitiam, & recordans eius, quod a vobis accepi, beneficij, & maxime a te domine mi Sergi, per quem hunc mihi parauim magistratum. Sed nescio quid agam, cum fortuna res sic administrauerit, vt ego quidem hodiè sedeam Iudex: vos autem, tanquam rei, steteris ante meum tribunal, reddituri rationem vestre in deos ipsos iniuctos impietatis, & piium Imperatorem inobedientia.

Cap. 11.
Sistuntur
coram An-
tiocho.

Pro acce-
pto benefi-
cio, non iu-
stas vices
repperit An-
tiochus.

Sic

Cap. 12.

Sic ergo & his allicientibus verbis Antiochus conueniebat sanctos, & amicè quodammodo eos alloquebatur consulens, & bona, vt videbatur, eis suggerens, quo sibi Imperatoris beneuolentiam compararet. Sciebat enim, quantus esset illius amor in eos, & quòd plurimi faceret tales viros non amittere: hoc cum ex multis alijs coniectans, tum ex hoc, quòd eos nullo voluerit tormento subijcere, sed per hanc solam ignominiosam ad illum missionem studeret eos in contrariam traducere sententiam, vtpote quòd ad hæc excogitanda Maximianus esset vaferimus & ingeniosissimus. Sed his quidem blandis & pellicientibus verbis prius conabatur eos illicere Antiochus. Deinde conatus est etiam terrore eos à scopo traducere & constantia. Si enim meis, dicens, non parueritis adhortationibus, erit mihi omninò necessè facere, quæ sunt imperata: & me, tanquam inimicum, gerere in vestram magnificentiam. Et post hæc multus fuit in enumerandis nominibus tormentorum, & minis intentandis. Sed sancti martyres, neque blanditijs emolliti, neque minis deiecti, ijs, dixerunt, qui Christum solùm, o Iudex, & quæ apud ipsum absconsa est, vitam lucrari statuerint, nihil est curæ ex ijs, quæ fluunt & intereunt, non honor, non gloria, non potentia, non aliquid aliud eorum, quæ aut demulcere possunt, aut molestia afficere. Nos enim & tuas minas, & blanditias ex æquo contemnimus. Cessa ergo tu quoque, sicut serpens, nobis mala confulere. Videmus enim virus sub tuis labris: & idèò consilium tuum tanquam graues auersamur insidias. Nè ergo fallaris, tempus frustra consumens, & à vana spe pendens: neque enim puniens expugnabis, neque minans persuadabis, vt viuentem quidem Deum relinquamus, dæmonibus autem surdis & nullo sensu præditis offeramus sacrificium. Nobis enim & propter Christum viuere, est bonum: & propter ipsum rursus mori, lucrum. Tu autem nihil tale potueris dicere de tuis simulacris. Verè enim sunt argentum & aurum, opera manuum hominum, quæ nihil possunt prodesse ijs, qui in ipsis suam collocarunt fiduciam. Similes ergo eis fiant ijs, qui ipsa colunt, & omnes qui confidunt in eis.

Post blanditias adhibet terrores Antiochus.

Martyrum memorabile responsum.

Phil. 1.

Psal. 113.

Cap. 13.

Immanissimi cruciat S. Bacchi.

Eximia eius virtus. Decedit.

Cap. 14.

Nota de feris.

Cap. 15.

Apparet S. Sergio.

Cum ergo Dux vidisset eos tam apertè locutos, tantaque esse præditos libertate & animi magnitudine: & intellexisset fieri non posse, vt verbis eis persuaderet, processit ad periculum per tormenta faciendum: & beatum quidem Sergium in tutissimam tradidit custodiam, pro accepto beneficio eum sic remunerans: Bacchum autem à quatuor fortiter extensum, boum neruis iussit cædi crudeliter. Sed licebat videre mentem longè natura fortiorem, & animi institutum vi quavis corporis excellentius. Nam sanctissimi quidem illius corporis partes auulsæ flagellis, disijciebantur in ipsum aërem, per terram autem ferebantur riui sanguinis: & viscera quidem nudabantur carnibus, ipsius naturæ formationem aperientia ijs, qui aderant: anima autem, quæ ipsa quoque athletam festinabat relinquere, sustinebat tamen, etiam plura requires supplicia, vt omninò munificentiora assequeretur brauia. Latrabantur Angeli, videntes admirabilem martyris constantiam. Cruciabatur dæmones, quòd parta de eis victoria, in conspectu omnium quodammodo duceretur in triumphum. Lictores fessi, humi accumbebant. Martyrem autem videns, dixisses eum ita esse affectum, vt non tam flagris cæsus, quam vernis floribus conspersus videretur. Tandem per voces cælestes vocatus est ad beatum locum quietis, anima deposita in manus opificis.

Martyricum autem illius corpus à bestijs quidem deuorandum exposuit ille Iudex iniquus. Ignorabat autem, qualem curam gerat eorum, qui ipsam diligunt, illius Deus, qui etiam ferarum naturam scit traducere ad mansuetudinem, & per illas adhuc maiora facere miracula. Ferè enim reueritæ certamina, quæ pro pietate ab eo erant suscepta, non solùm nullum ex eius membris omninò tangere sustinuerunt: sed etiam, dum ad sepulcrum ferretur à Christianis, eum sequebantur fungentes munere satellitum, & Dei hostes apertè arguentes amentia. Sic ergo inclytus Bacchus ea, quæ cupiebat, assecutus, ad cælestia transijt habitacula.

Sergius autem socius eius relictus, & molestia distrahebatur propter separationem, & rursus læritia propter expectationem. Sed non despexit eum agrè ferentem separationem dulcis eius amicus & familiaris: sed lato vultu diuinus Bacchus, & consueto habitu militari noctu ei apparens, cum amicum conuenisset, & eum impleuisset audacia, & eius discussit tristitiam, animiq; agritudinem, & firmiorem fortioremque reddidit ad supplicia. Die autem sequenti Dux rursus sedens in tribunali cum beatum curasset produci Sergium, leoninam pellem exuens versipellis, induit pellem vulpis.

vulpis. Et cum in eum quandam finxisset benevolentiam, ad fidem faciendam aliquid accommodatum ostendens, quod scilicet illum magistratum ex eo nactus esset, eum blanditijs euocabat ad sacrificandum, perfectam & absolutam à Christo separationem ei volens reddere pro beneficio, stultus, sic quoque sensim eum alloquens; Pudet me veteris illius felicitatis, & beneficiorum, quæ in me contulisti, amicissime Sergi, nec te quidem amplius fero intueri sic reum stantem pro nostro tribunali, qui sum minimus, si cum tuo conferar splendore, tuæque amicitie & potentie opera sum presentem assecutus magistratum. Ille quidem hæc callidè dicebat, hoc solum machinans, vt eum omninò blandis verbis illiceret, & fraudulentè ad eandem deduceret religionem. Ille autem Sed si me, inquit, velis nunc quoque in maximis bonis accipere benefactorem, prompto & alacri animo tibi hac in re inseruiam. Nam eum te liberauero ab hac profunda deceptione, adducam ad lucem veritatis, & Regi immortali reddam familiarem.

Fallacia An
tiochi.

Non lubenter audijt ea, quæ dicebantur, homo qui assuefactus erat interitui: sed statim Sergium grauius & seuerius adspiciens. Nè deos, inquit, blasphemem immortales. Martyr autem acrius vtens dicendi libertate, totum faciebat contrarium: & illius deos afficiebat probris ac contumelijs, & eos solum nomina vocabat re carentia: eos verò, qui illos adorabant & colebant, ostendebat multò minore sensu esse præditos, quàm surdos illos deos. Dux autem postquam vidit Sergium & blanditijs, & minis esse superiorem, & nihil remittentem de loquendi libertate, illam statim ementitam exuens amicitiam & personam, apertè ostendit id, quod erat: &, Magna mea, inquit, mansuetudo, & hæc in te importuna benignitas, ad arrogantiã te extulerunt, & sic in nos ipsos, & deos magnos prouocârunt. Sed dedisces (sat scio) superbiam, & obliuisceris tuã arrogantiam, & cognosces te ipsum non esse rerum cõmunium amplius intercessorem, neque posse plurimum apud Imperatorè, sed esse damnatum & victum, & si quod aliud malũ sequitur eos, qui ita sentiunt. Et statim à præsidio Strorurum Dux proficiscens in ciuitatem Rosaphorum, efficit vt calceetur athleta crepidis, ferreis clauis confixis: & conscendens vehiculũ, coëgit sanctũ irã pedibus affectum, ante ipsum currere ad septuaginta stadia vsq; ad Tetrapyrgiam. Atque quicumq; quidem videbant sanguinè è pedibus defluentè, eis planè admirari veniebat in mentem, & athletæ stupere tolerantiam. Martyri autè spes eorũ, quæ expectabantur, erant guttæ consolationis, quæ cadebant è cælo, & leuabant dolorũ grauitatem. Et citra molestiam pergebat iter ingredi, & hæc psallebat cum lætitia: Expectans expectati Dominum, & intendit mihi. Et exaudiuit deprecationem meam: & eduxit me de lacu afflictionis, & è luto facis. Et statuit in latitudine pedes meos, & direxit gressus meos.

Cap. 16.

Sergij con-
stantia.

Vide crudè
de suppliciu.

Psal. 39.

Postquam autè iam peruenissent Tetrapyrgiam, ipsum quidem excepit custodia, Duce ita iubente: illum autem vrgentes curæ Reipublicæ tenuerunt occupatum. Cum autem iam esset vesper, martyr relictus solus in custodia, psallebat: Qui comedebant panes meos, magnificârunt super me supplantationem. Et funibus extendunt laqueum pedibus meis, & cogitauerunt supplantare gressus meos. Sed tu, Domine, præueni, & supplantã eos: & libera ab impijs animam meam: & de manu canis vnica meam. Quare nec consolationis expertem eius animam rursus despexit is, qui è superis ei necebat coronas, sed & multam se eius curam gerere ostendit, & Angelum ei misit media nocte: qui, cum prius illius animam iucundè recreasset, & deinde etiam corpus curasset, & pedes, qui malè se habebant, sanasset, & tanquam eum quodam amico & concine suo amicissimè esset locutus, & cum amplexus, longè alacriorem reddidit ad certamen.

Cap. 17.

Psal. 40.

Angelus ei
apparet, &
sanat eius
vulnera.

Manè ergò sedens Dux in tribunali, iubet quibusdã ex ijs, qui adstabant, vt sanctum tollentes è custodia, (neque enim putabat fieri posse præ plagis, vt vteretur pedibus, ad suum deferant tribunal. Cum illi autem accessissent in custodiam, statim fuit martyr, vt aquila, renouatus, non ablata senectute, sed omnibus vulneribus. Neque enim opus habuit manu, quæ eum sustineret, aut ei omninò opem ferret ad ingrediendum: sed & leuiter ingrediebatur, & pulchrè mouebatur, & erat reuerà testis fide dignus inuictæ & omnipotentis Christi virtutis. Cum enim sic affectũ Dux adspexisset eminus, apud se mirabatur tacitus. Cum autè iam propè esset, eam rem vocabat magiam: & deos iurabat, & eos vocabat in testimonium eorum, quæ dicebat. Quid est enim aliud, aiebat, quod & apud Imperatorem ei prius tantam præbuit fidutiam, & nunc statim sopijit & obrudit acres dolores vulnerum, nisi aperta magia, & verba, quæ
vt plu-

Cap. 18.

Dux eius cur-
rationem in
adferibit ar-
ti magicæ.

vr plurimum curiosè & sophisticè incantantur: Exhinc iam de Sergio spem abijciebat? & cum eum curasset quam proximè sistendum, si fortè familiaritate eum sic alliceret, placidè eum alloquens, & ad priorem reuertens assentationem: Rem quandam, aiebat, arbitror diuinam & incredibilem, quod in multis delicijs, & diuitijs, & honestis moribus educatus, tam fortiter tuleris hoc tam graue tormentum. Sed eius sermonem statim interrumpens martyr: Non sunt mihi, inquit, o Iudex, tormentum præsentia; sed sacra propter Christum pompa, & festum celebre, me ad ipsum cælum iucundissimè transmittens. Dux itaque adhuc magis desperans, sanctum transmittit in custodiam. Ipse autem interim operam dabat mensarum lautitia; & lætitia, vt qui non solum iræ & crudelitatis; sed etiam voluptatis vellet esse seruus.

Cap. 19. Rursus martyr induitur clauatis crepidis. Cum autem viam rursus esset ingressurus, & ad Rosaphorum contenderet præsidium, ad quod tendens, à Suris profectus fuerat, athletam rursus prioribus calceatum crepidis; à Tetrapyrgia duxit vsque ad Rosapha. Cum autem cum eadem rursus luctantem necessitate vidisset martyrem, eandem, aut etiam maiorem ostendere fortitudinem; & viam, quæ est à Suris vsque ad Rosapha, cum ferreis illis crepidis citra laborem confecisse; omninò desperans fore vt mutaretur, iubet beati martyris caput amputari gladio. Ducitur itaque martyr à militibus ad locum consummationis. Magna autem multitudo virorum & mulierum & omnis ætatis consequebatur; vt eum viderent & decertantem; & vincentem, & coronatum. Quinetiam ipse quoque fera, veluti captæ quodam amore athletæ, relictis proprijs cauernis, eum placidè & mansuetè deducebant; illius quidem beatum iter quodammodò probantes; & commendantes; impios autem re ipsa arguentes, quod quem fera reuerita; ipsi planè cæci interficiunt. Ille autem cum ab ijs, qui eum ducebant, militibus breue aliquod tempus petiisset ad orationem; & ab illis impetrasset; ad suum statim Dominum totam animam extollit cum oculis. Deinde, cum ei reuocasset in memoriam suam commiserationem; ad eorum quoque, qui illum occidebant; vocabat misericordiam, dicens; Qui sola bonitate omnia es fabricatus, qui genus humanum ad tuam imaginem effinxisti, & præfecisti omnibus; Qui etiam, cum tuum transgressi essent præceptum, & te Dominum contempserunt, & in benefactorem ingrati apparuissent, eos non repulisti, immò propter nos homo factus es, & serui formam accepisti, & omnia voluntariè sustinuisti, & nec mortem quidem postremò recusasti, ipse quoque nunc ignosce ijs, qui in nos peccauerunt; & hac crassa nube impietatis discussa, & à tyrannide inimici liberatis miseris, illucesce eis diuina luce tuæ gratiæ, & reuoca eos errantes magno tuo & admirabili nomine & veritate. Porrò autem nos quoque, qui pro te, o Domine, maclamur; ipsasque animas & corpora nostra spontè sacrificamus; suscipe tanquam acceptas hostias & gratum sacrificium, & ad aram tuam, quæ est supra cælos, introduce lætantes. Hæc orauit; & eum statim vox illinc vocauit. Quam cum ille lubenter & cum voluptate audisset; collum protinus alacriter porrigens, truncatur martyrico capite, septimo mensis Octobris; & currit ad vocantem Dominum, à quo coronas, easque magnificas & præclaras suscipit. Ex ijs autem nonnulli, qui ad spectandam venerant consummationem, cum preciosum illud corpus pijs & optantibus sustulissent manibus; & peregissent ea, quæ de more sunt in sepultura, præclarè & magnificè deposuerunt apud ipsum locum martyrij.

Orat pro p. cussoribus suis.

Vocatur à Domino.

Truncatur capite.

Sepultura eius per magna.

gnifica.

Cum autem multum intercessisset temporis, quidam ex ijs, qui erant pietate feruentiores, venientes à præsidio Surorū, aggressi sunt surripere reliquias martyris. Ille autem, seu non volens damno afficere ciuitatem, seu non sustinens cōmunem thesaurum esse alicuius proprium, magnam flammam effecit furti indicem; & ignis illic accensus, dolum manifestè publicans, damnū repente ostendit. Qui igitur erant in ciuitate Rosaphorum, opinati aduentū hostium eo significari; armati omnes statim adueniunt ad sepulcrū martyris. Qui cum rescuissent id, quod erat, & nē auferrent prohibuerunt; & non passi sunt Surenos ampliùs manere in eo loco. Illi autē cum nollent frustra & inutiliter aduenisse, paruū quoddā templum in sepulcro extruxerūt; & sic cum gaudio redierunt, dando magis, quàm accipiendo, suo in sanctū desiderio satisfacientes. Paulatim autem crescente pietate in Saluatorem & Dominum nostrum Iesum Christum; Episcopi numero quindecim, ingressi ciuitatem Rosaphorum, insignē templum sanctis extruunt; & cum id consecrasset, in eo deposuerunt diuinas martyrum reliquias; Ad gloriam Dei, & Domini nostri Iesu Christi; Quem decet honor, potentia, maiestas & magnificentia, nunc & semper; & in secula seculorū, Amen.

Insigne templū extruunt sanctis martyribus.

EX

DE SS. SERGIO ET BACCHO MARTYRIBVS. 697
 EX HISTORIA ECCLESIASTICA EVAGRII
 SCHOLASTICI, LIB. 4. CAP. 27. DE S. SERGIO MAR-
 tyre insigne miraculum. Versio est Iohannis Christophorsoni
 Angliæ Episcopi.

ALIAM præterea rem, alio tempore à Chosroë Sergiopoli gestam, hoc loco commemorabimus: quippè quæ & explicari oratione, & sempiternæ memoriæ reuerà cōmendari debeat. Hanc urbem quoquē Chosroës inuadere, eamquē obsidione expugnare parat. Ac simul vt mœnia aggreditur, fit vtrinquē sermo & colloquium de seruanda ciuitate: conuenitque inter eos, vt sacris thesauris ac monumentis, inter quæ Crux à Iustiniano & Theodora missa fuit, vrbs redimeretur. Vbi ista fuere ad Chosroëm apportata, percontatur à sacerdote & Persis, qui cum eo ad eam rem missi erant, ecquæ alia superessent. Cui quidam eorum, qui verum dicere minimè consueuerant, respondet, alia etiam adhuc monumenta restare, à paucis quibusdam ciuibus occultata. Relinquebatur autem ab his, qui thesauros & monumenta attulerunt, auri argentive prorsus nihil, sed alterius cuiusdam materiæ multo præstabilioris, quæ Deo omninò dicata fuit: sanctissimas dico reliquias Sergij inuicti Christi martyris, quæ in capsa erant oblonga, argentoque obducta, repositæ. Itaque postquam Chosroës his verbis persuasus, totum exercitum ad urbem excidendam dimiserat, derepentè in ipsis mœnibus magna hominum multitudo clypeis munita, visa est ciuitatem propugnare. Quam, qui erant missi à Chosroë, conspicati, reuerterunt, ac tum multitudinem, tum armaturam admirati, ad Chosroëm rem referunt. Vbi autem rursus certior factus est, paucos admodum in vrbe remanere, eosque vel ætate exacta esse, vel tenera & immatura, (quippè omnes, qui firma fuere ætate & robusta, è medio sublati erant) pro certo nouit illud miraculum, à sancto martyre editum: & propterea metu perculsus, admiratusque Christianorum fidem, domum reuertitur, quem ferunt, sub extremum ætatis tempus diuino regenerationis lauacro tinctum fuisse.

Chosroës obsidet Sergiopolum.

Vide vt antiquitas reuerenter seruat sacras reliquias.

Miraculo territus Chosroës soluit obsidionem.

ITEM EX EADEM HISTORIA, LIB. 6. CAP. 20.

CHOSROËS autem, iam ad suum regnum restitutus, mittit ad Gregorium Crucem, multo auro & lapidibus preciosis exquisitè elaboratam, qua honorem Sergij martyris in clyti illustrari voluit. Hanc Crucem primùm Theodora coniunx Iustiniani ei dedicauerat, deindè Chosroës senior cum alijs monumentis inde abripuerat. Mittit quoquē aliam Crucem auream, in qua literis Græcis ista curauit inscribenda; Hanc Crucem ego Chosroës, Rex regum, filius Hormisdæ, misi. Cùm enim diabolico conatu & veteratorio infelicissimi * Baramis, & suorum * Caballiorum in Romaniam confugere eramus compulsi, & propter aduentum scelerati Zadespram cum exercitu ad Nisibim, quò Caballarios, qui à partibus Nisibensium stabant, subduceret: Caballarios cum duce ad Charchas vsque, qui Zadespram resisterent, eiusque vires frangerent, miseramus, ope & præsidio communiti sancti Sergij, martyris honoratissimi & in primis memorabilis, quoniã acceperamus cum res abs se postulas solere largiri: primo anno regni nostri, septimo Idus Ianuarij, postulauimus opem ab eo, votumque fecimus, si Caballarij nostri Zadespram vel interficerent, vel captiuum secum ducerent, nos auream Crucem lapillis distinctam, ad eius templum missuros, qua venerandum eius nomen illustraretur: atque ad quintum Idus Februarij, caput Zadespram ad nos perlatum fuit. Itaque postulationis nostræ facti compotes, quò res gesta nemini dubia esset, ad venerandum sancti Sergij nomen illustrandum, hanc Crucem à nobis fabricatam, ad templum eius misimus vnà cum Cruce, quam Iustinianus Imperator Romanus ad idem templum misit, quamque Chosroës Rex regum, filius Cabadi proauj nostri, temporibus, quibus Romani & Persæ grauissimè inter se dissiderent, huc aduexit, quam denique nos in nostris thesauris inuenimus, & ad ædem sancti & venerabilis Sergij mittendam curauimus.

Nora de hac Cruce.

* Varamis

Votù Chosrois regis Persarum.

Exauditur Chosroës.

Has Cruces Gregorius cùm de sententia Mauricij Imperatoris accepisset, cùm magna pompa ad sacrum martyris templum defert, inque eo reponit. Haud ita multò

N n n p o s t,

Mittit Chofroës alia dona ad sanctum illud templum misit Chofroës, inter quæ erat discus, ex auro confectus, in quo inscribenda curauit hæc verba; Ego Chofroës Rex regum, filius Hormisdæ, hæc in hoc disco inscribenda curauit, non vt spectentur ab hominibus, neque vt amplitudo tui venerandi nominis ex meis verbis cognoscatur: sed partim propter rerum in eo inscriptarum veritatem, partim propter multa beneficia & liberalia, quæ abs te accepi. Nam mecum feliciter actum puto, quod nomen meum in tuis sacris vasis extet. Cum fortè Beramæis essem, petebam abs te, sancte Sergi, vt mihi subsidio venires; & Sira coniunx conciperet. Ac cum Sira Christiana esset, & ego gentilis, & lex nostra non permetteret nobis potestatem, mulierem Christianam in vxorem ducendi; tamen ob meum singularem erga te amorem, legem in hac muliere neglexi, & eam de die in diem inter cæteras vxores ingenuè diligere non destiti, neque desisto. Quamobrèm visum erat tuam bonitatem, sancte Sergi, deprecari, vt grauida fieret. Quinetiam votum tibi nuncupauit, sumq; pollicitus, si Sira conciperet, me Crucem, quam illa gestat, ad sanctissimum templum tuum missurum. Quapropter ipse equidem & Sira hoc apud animos nostros proponebamus, vt hanc Crucem in memoriam nominis tui, sancte Sergi, ipsi teneremus, & visum erat pro illa precium eius, quod quatuor millia & quadringentos stateres miliarefios non excederet, mittere, & sic idem augere, vt eius summa quinque millia staterum complecteretur. Atque ex eo tempore, quo istam postulationem animis nostris concipere, hæcque cogitare cœperamus, ad tempus, quo Rhoson Chofron venimus, non amplius decem dies præterierant; ad quod quidem tempus tu sancte Sergi, non quod ipse dignus essem, sed propter tuam ipsius bonitatem mihi noctu secundum quietem visus es, & iam tertio dixisti Siram concepturam. Atque ego in eadem visione tertio aperte tibi, quæ erant consentanea, respondi. Ac quoniam tu rerum abs te postularum largitor es, ex eo die Sira morbum, quo mulieres laborare solent, non sensit. Ego autem etsi hac de re animo hæsitabam, vtrum verbis tuis fidem haberem, an non, cum sis postulationum largitor; postea tamen ex eo, quod morbus mulieris Siram non attigit, tum vim exploratam habui visionis, tum tuorum verborum veritatem.

Chofroës inuocat S. Sergium.

Nota quod hic dicitur, reginã Persarum gestasse Crucem.

S. Sergius apparet Chofroï.

Menstrua dicit.

Quocirca Crucem hanc ilico, & eius precium vnâ ad tuam sanctissimam ædem misit, dedique mandatum, vt ex eius precio discus vnus & vnus calix fierent, qui diuinis mysterijs celebrandis inseruirent: quinetiam vt Crux fieret, & thuribulum fabricaretur, vtrunque aureum, in vsum sacræ mensæ, & Hunnicum vtrinque apertum conficeretur auro collustratum. Quod autem de summa precij restaret, ad necessarios vsus tuæ sacræ ædis reseruaretur, vt mihi & Siræ tu sancte Sergi, cum in alijs rebus opitulareris, tum maximè in hac petitione subsidio venires; & quod per tuam intercessionem nobis euenerit, idempsum per tuam clementiam & bonitatem mihi & Siræ ex sententia penitis succedat.

Ex historia Ecclesiastica Nicephori Callisti, Lib. 15. cap. 23.

Acta sunt hæc sub Leone Imperatore, qui successit Martiano. Illustre miraculum.

ARchisynagogus quidam inter Iudæos, cum pueris duobus in tumultu concitato, perindè atquè is author eius fuisset, correptus, crudeliter à viro consulari excruciat, multis hominibus presentibus. Is autè inter tormenta varia illud tantùm vociferatus est; O Deus sancti Sergij, adiua me. Sancte Sergi, tu nosti. Iudices porro fingere & assimilare hæc Hebræum putantes, ad ignem, vt vitus combureretur, qui verba ea protulisset, condemnarunt. Et ecce in media flamma equites duo, candidis induti stolis, apparentes, horis multis illum ab igne intactum conseruauerunt; & multitudo in flammam insiliens, hominem indè rapuit. Qui deindè baptizatus, Sergius nominatus est; atque ille non minùs mente quoquè illuminatus, substantia sua, quam multam habuit, vendita, in pyre eius loco amplissimum Sergio martyri templum extruxit; vbi capite raso, reliquam iuxta Dei beneplacitum exegit vitam. Idem duo eius fecere pueri, nominibus suis in Sergij & Bacchi nomen mutatis.

VITA

DE S. OSITHA VIRGINE ET MARTYRE. 699
 VITA S. OSITHÆ VIRGINIS ET MARTY-

RIS, CUIUS AVTHOR NOMEN NON HABET IN

MS. codice, sed est tamen fide digna: putoque esse eius epitomen, quam scripsit Albericus Veerus Regularis.

BEATA Ositha virgo & martyr, ex nobilissimis Anglo-
 rum natalibus originē duxit. Erat enim filia Fritheuualdi
 Regis & Vulteburgæ filie Regis Pendæ Merciorum. Tra-

ditur autem virgo Ositha bonis informanda moribus
 sanctæ Moduennæ Abbatissæ, quæ iuxta syluam, quæ
 Arderna dicitur, duo construxerat monasteria: vnum in

loco, qui Pollesuorch dicitur: aliud in mansione, quæ
 Streueshal nuncupatur. Horum alterum sibi elegit ora-

tionibus intenta, reliquum concessit beatæ Edithæ, sorori
 Regis Alftidi, ob sanctitatis meritum sibi familiariter

dilectæ, quæ in congregatione sanctarum virginum mater
 & custos effecta est. Huic aliquandiu adhæsit adolescentula Dei ancilla Ositha,
 à sancta Moduenna Abbatissa ei commendata. Cùm itaque hyberno tempore con-
 tingeret, beatam Editham cuiusdam codicis inspectioni vacare, cōstituit sancte Mod-
 uennæ communicare ea, quæ legenti vtilia in eo aduerterat. Itaque accita ad se Osi-
 tha, Vade, inquit, & defer volumen istud ad dominā & matrem nostram Moduennam,
 in eo fortassis nonnihil sanctæ contemplationis & ædificationis reperturam.
 Ea accepto libro, cùm ad quendam pontem ligneum peruenisset, vi ventorum in
 pontis fastigio impulsâ, deorsum in flumen præceps corruit, atque eius impetu rapta,
 in momento absorpta est.

Elapsis autem tribus diebus, Angelus Domini Moduennæ in cella oranti appa-
 rens, dixit: Vade cum festinatione ad fluuium, aliquid ibi necessarium perpetratura.
 Ea ubi peruenit ad fluuium, inuenit ibi Editham virginem, puellam Ositham quæri-
 tantem: eamque velut pauescentem animaduertens, Quid est, inquit, soror? Rectene
 sunt omnia? Illa respondit: Iam tres dies sunt, domina, quod transmisisti Ositham ad
 te, venioque perquirere, quid causæ sit, quod ad me non reuertitur. Est ne apud te?
 Moduenna ait: Reuerà non vidi eam, nec venit ad me. Interrogati autem pastores,
 num puellam vidissent, ita responderunt: Nudiustertius puellam pontem ascende-
 re vidimus, sed quò vel abierit, vel peruenerit, nos curam pecorum agentes, & ad
 alia intenti, penitus ignoramus. His auditis, sancta Moduenna ait ad Editham: De-
 precemur, soror charissima, Dominum, vt meritis omnium sanctorum suorum re-
 stituat nobis hac hora puellam perditam, vt videamus & cognoscamus eius admi-
 randam potentiam, & collaudemus perpetuò eius misericordiam. Cùm igitur in
 terram sese inclinassent, & diu cum lachrymis orassent, Moduenna ab oratione sur-
 gens, clara voce tertio exclamauit: Ositha, Ositha, Ositha, in nomine sanctæ & in-
 diuiduæ Trinitatis veni foràs, & de hoc flumine, in quo submersa es, per virtutem
 potentie eius sana & incolumis emergas, vitæ restituta. Necdum plenè verba finierat
 virgo sancta, & ecce puella è fluuio cum codice illaso prodit, terque expedita voce
 responderet: Ecce ego, ecce ego, ecce ego, domina mea. Eam sancta Moduenna cum
 magna exultatione suscipiens, & gratias immensas Deo agēs, Edithæ restituit, & cum
 codice eius ad cellam remeauit. Locus autem ille ab euentu nomen sortitus, ab in-
 colis Nunpole appellatur: quanquam illa, monialis tunc non fuit, tametsi nigro
 pallio amicta fuisse creditur.

Post decessum autem sanctæ Moduennæ, beata Ositha ad parentes reducta, vir-
 tute & moribus quotidie proficiebat: cumque ad nubiles peruenisset annos, Rex
 orientalium Saxonum Sigerus, parentes puellæ sollicitans, virginem sibi petijt in con-
 iugem dari. Vt autem parentes eam ad consentiendum hortati sunt, illa blanditias
 eorum respuens, animo & actione virginitatis sibi puritatem magis cordi esse decla-
 rauit. At tamen quanuis renitens & inuita, nuptijs regali apparatu instructis, Regi illi
 tradita est. Sed affectum & desideria sua cælesti sponso commendans, preces Deo &
 deuotè & instantè obtulit, vt ipsam à viri contactu immaculatam conseruaret. Inter-
 rim multis diebus laudabili quadam fallacia & multarum occasionum opportuno

Nnn 2 prætextu

prætextu Regis desiderium repressit: sed ille eo ardentius, quo minus erat voti eius conscius, in secretis cubiculum eam iussit introduci, ut diu optatis eius frueretur amplexibus. Ecce autem nutu diuino adest nuncius, Regi iucundos rumores afferens, ceruum habitu & forma corporis spectabilem, præ foribus regie domus discurrere. Ità Rex intactam deferens Reginam, adiunctis sibi venatoribus, ad persequendum ceruum perniciousè aduolat. Ofitha verò tanquam è naufragio erepta, liberatori suo Christo gratias agit, mittitq; celeriter literas Orientalium Anglorum Episcopis, Ecce & Beduino, viris religiosis, ijs mentis sue desiderium exponens. At illi festino gressu ad eam venientes, religionis habitum ei tradunt, & velo imposito, monialem cōsecrant.

Monasticū
habitū in-
duit.

Rediens verò Rex post aliquot dies à venatione, ad visitandam Reginam alacriter properat: cernensque eam habitu sancto indutam, & voto diuino obligatam, mœrore afficitur. Sed tamen nolens amorem in odium commutare, illam proposito suo insistere sustinet, licet inuitis: constructisque ædificijs religioni accommodatis, villam Chichensem ei dat possidendam. Tum illa sacras sibi virgines adiungens, vitæ austerioris propositum aggreditur, morum disciplina, silentij rigore & censura continentie singulas informat, & tum verbo, tum exemplo ad amorem caelestium & mundi contemptum indefinenter accendit. Cumque in Dei famularu aliquandiu desudasset, humani generis inimicus, & virtutum exterminator diabolus, beatæ eius conuersationi inuidit, & quam de die in diem proficere conspexit, à via sanctitatis auertere studuit. Itaque satellites suos ad sanctæ virginis euersionem misit, è Danorum finibus filios perditionis, Christianæ fidei & pietatis expertes, ad depopulandam orientalium Anglorum plagam excitans. Eius barbara gentis consuetudo fuit, piraticam exercere, Christianorum cadibus delectari, rapinis inhiare, ocium inane ducere, quotiens à sceleribus & impijs facinoribus manus continerent.

Rex id per-
mittit, &
monasteriū
ei condit.

Danorum
feritas.

Dani popu-
lantur An-
glos.

Anno igitur Domini sexcentesimo quinquagesimo tertio, mense Octobri, gentiliū caterua è Danorum partibus nauibus aduecta, apud Orientales Saxones ad villam Chichensem appulit: atque ibi è nauibus egressi, rapinis & incendijs in Christianos sauièrunt. Ille verò, qui inter scelestos illos primas obtinebat, conditione beatæ Ofithæ & religione comperta, precibus & muneribus eam cœpit ad idololatriam prouocare, subiiciens etiam minas verberum & vulnerum, nisi deorum, quos colebat, venerationi consentiret. At virgo sancta & blanditias contemnens, & minarum asperitatem nihil reformidans, supplicia impendètia parumpendit. Quamobrèm princeps ille neque eius constantiam, neque deorum suorum iniuriam ferre sustinens, capitali in eam lata sententia, caput submittere eam cœgit. Quod cum amputatum ei esset, mox corpus sese subrigit, & caput humi jacens, manibus apprehendit, rectoq; gradu & firmis vestigijs progrediens, usque ad ecclesiam Apostolorum Petri & Pauli, per tria ferè stadia illud deportat. Ad ostium autem ecclesiæ obseratum subsistens, manibus cruentatis, ut ipsi aperiri, pulsat, & sanguinis illic vestigia relinquens, in terram corruit. Eo autem loco, vbi capitalem virgo sancta subiit sententiam, fons perspicuus erupit, varijs morborum generibus præbens sanitatem.

S. Ofitha
decollatur,
& fert caput
suum.

Multa mi-
racula ad fa-
cras reliqui-
as eius.

Porro audito eius martyrio, parentes eius præcipuo æstuabant desiderio, ut vel truncati corporis penes ipsos deposito pignore consolati, doloris iacturam redimerent. Cumque corpus eius ad illos allatum esset, in ecclesia Ailesbirie in locello plumbeo illud honorificè collocarunt. Perpetratis verò multis postea eo loco meritis sanctæ virginis miraculis, illa in visu cuidam fabro apparens, Surge, inquit, & vade ad ecclesiam Ailesbirie, & tollens loculum illum plumbeum, in quo sunt ossa mea, & equo eum cautè imponens, ad ecclesiam Chichensem deserto. Et nè tantus labor tibi pariat diffidentiam, vbi iter ingressus fueris, in via labore & sarcinæ sudore releuatricis & adiutricis tibi adero. Post trinam eiusmodi apparitionem, nocte quadam nactus opportunitatem, ecclesiam ingressus, excubantes sopore gratatos offendit, loculum plumbeum è terra extractum equo imposuit, & abscessit. Manè euigilantes custodes, excitant vicinos, platearum diuerticula & callium secreta compendia rimantur, si forte, quem persequebantur, possint comprehendere. Cernens autem faber ille hominum turbam propinquare, fusa ad Deum & sanctam virginem prece, persequentes eum, mentis alienatione, oculorumque stupore mirabili, percussus, ad propria vacui redierunt. Faber verò vbi cum reliquijs sanctæ virginis ad ecclesiam Chichensem peruénit, Mauricius Londoniensis Episcopus in precioso scrinio eas honorificè reposuit, & Roffensis Episcopus, qui præsens aderat, à graui infirmitate curatus est.

Miraculum

Aliud mira-
culum.

Cum

Cum quidam nauæ frustū marmoris ex porticu templi sanctæ Osithæ clām secum auferrent, nauicula, in qua marmor illud deposuerant, velut terræ affixa, immota permansit, donè culpam suam illi agnoscerent, & marmor suæ ecclesiæ restituerent. Pœna sacri- legij.

Clericus quidam voto simplici in monasterio sanctæ Osithæ virginis, habitum monasticum se suscepturum promisit: sed propositum, malè blandiente fortuna, exequi differens, ad extrema vitæ, morbo ingrauescente, perducitur. Ei sancta Ositha appārens, S. Ositha cuidam appāret. Quid est, inquit, quod me tam sollicitè inuocas? An non meministi, quid quarto ab hinc anno tibi præstiterim? Cum ægrotares morti vicinus, cumque satisfacere provinciæ huic mortalitate imminente, impetrauique à Domino meo Iesu Christo, vt visitaret populum meum, tunc etiam Dominum pro te rogavi, & tu ab infirmitate liberatus, vitæ conuersionem promissisti, & tamen ab eo tempore teipso semper deterior extitisti. Qua igitur fronte, lucris & nugis aulicis deditus, me inuocare ausus es? Illo verò emendationem vitæ cum lachrymis pollicente, sancta virgo hilariore iam vultu eum intuens: Misereor, inquit, tuū, si tuipse tuū misertus, Deo seruire vel serò volueris. Mox ille eius contactu sanatus, monasticū habitum accepit, & deuotè Deo seruiens, in Priorem apud S. Bartholomæum Londoniæ electus est.

Mulierem contractam virgo sancta erexit, iuueni muto & surdo loquendi & audiendi facultatem restituit, & multis alijs, opem eius in sua infirmitate implorantibus, Multa eius miracula. reddita sanitate, subuenit.

Puella quædam officio brachij adeo priuata, vt lateri eius inseparabiliter inhæret, cum meritis sanctæ Osithæ perfectè sanata esset, votum continentie nuncupauit: fest postea cum quodam iuvene matrimonium contraxit. Ei sancta Ositha appārens, Vide quæ gra- ta sint Deo coniugia co- rum, qui ca- sitatē vo- uerunt. cur temerario ausu vora, quæ distinxerunt labia sua, rupisset, spurcissimum coniugium impropere, redarguit, & compedum vinculo inuisibili pedes eius arctius constrinxit, vt pedem pedi subiectum diuellere non valens, officio pedum prorsus destituta, ultionis diuinæ flagellum sentiret. At tandem tamen meritis sanctæ virginis sospitati reddita, correctius deinceps viuere studuit.

Mulier quædam multis annis pedibus ingredi non potuit. Itaque à custodibus ecclesiæ sancti Edmundi, tanquam opprobrium hominum & plebis abiectio repellatur. Apparuit autem illi quidam venerandi vultus, atque in visione dixit ei: Mulier, quid hinc moraris? Frustrà hinc expectas, quod petis. Surge: alibi tibi quærenda est salus, quam efflagitas. Et illa: Quis es, inquit, Domine? Ego sum, ait, seruus Dei Edmundus. Abi ad ecclesiam sanctæ Osithæ, vt sanitatem perfectam consequi merearis. Mulier clau- da sanatur. Quò cum illa peruenisset, dolore membrorum sedato, sana surrexit.

CERTAMEN SANCTI ET GLORIOSI MAR- TYRIS DEMETRII, AVTHORE SIMEONE

Metaphraste.

TENEBAT quidem Romanorum sceptrā Maximianus, s. Octobris secundum Latinos. qui etiam Hercules: magnoq; impetu & spiritu ferebatur in Christianos: erroris autem simulacrorum nubes Cap. 1. tegebatur omnem terram, quæ est sub celo, etiamsi, veluti lucidæ quædam stellæ eam sortitæ, resplendebant, qui passi fuerunt propter Christum. Quorum tunc vnus agnoscebatur Demetrius, qui propter fidem in Christum, erat suspiciendus, & insignis, ac celebratus propter miracula, quæ faciebat in Christo. Illum tulit quidem magna ciuitas Thessalonica: quòd autem ad parentes attinet, erat insignis, & genere clarissimus, ipsum referens ad antiquos Patria & genus S. Demetrii. Macedones. Sed non erat tam clarus splendore suorum maiorum, quàm ornamento suæ virtutis. Tantùm enim animæ nobilitate superauit eos, qui erant præclari hoc nomine, quātum corporis specie superabat eos, qui suam iactabant pulchritudinem. Nam erat quidem ei satis acutum ingenium ad capiendas disciplinas, aptum verò ad mores colligendos, & benignitate contemperandos: & vultus elegans ad spectus significabat animi nobilitatem. A pueritia quidem vsque ad pubertatem, erat superior omnibus æqualibus: neque erat aliquid ex ijs, quæ sunt verè bona, in quo non